Következő rendezvényünk a II. Pipics Fesztivál lesz

MEGHÍVÓ

Minden érdeklődőt szeretettel meghívunk a madarak és fák napjához kapcsolódóan **2024. 05.11-én 10 órakor** megrendezésre kerülő II. Pipics Fesztiválra.

A rendezvény helyszíne: Hajdu Ráfis János Mezőgazdasági **Gépmúzeum**. A megnyitó ünnepséget színesíti a Mezőkövesdi Dalos Pacsirták produkciója.

Programok: 1./ Madarak a nagyvilágból címmel Magyar Krisztina fotókiállítása.

2./ Gyermekrajz **kiállítás** a Móra Ferenc műveinek illusztrálására kiírt országos rajzpályázatra beérkezett alkotásokból; **Eredményhirdetés**.

3./ A Madártani Intézet bemutató foglalkozása.

4./ Pipics-sütés, azaz, a madár formájú kalács sütésének bemutatása a jelenlévő gyermekek közreműködésével.

5./ Kézműves foglalkozások, egyéb szórakoztató játékok.

A részletesebb programról május 1. után lehet tájékozódni.

A rajzok digitális formája is ekkortól lesz megtekinthető.

Egyesületünk 2024. márc. 15-i rendezvényéről

Egyesületünk 2024. márc. 15-i rendezvényéről a helyi sajtóban megjelent egy cikk, mely megtekinthető: https://www.kovesdimedia.com/assets/mku24-3.pdf

---

A MAME támogatásának lehetőségei

Adószámunk: 18417528-1-05

Számlaszámunk: 11600006-00000000-49888337

Magyar Kultúra Napja

CÉLKERESZTBEN NEMZETI KULTÚRÁNK

„Ment-e a könyvek által a világ előrébb?” – címmel ünnepelte meg a Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók Egyesülete (MAME) – már hagyományosan – az idén is a Magyar Kultúra Napját január 21-én, a Hajdu Ráfis János alapító nevét viselő Gépmúzeumban.

A kultúra tágabb értelemben mindent magába foglal, amit az ember maga alkot, és az is szerves része, amit örökbe kapott az emberiség a Teremtőtől.

A 40 perces műsor a „*Summáját írom Eger várának*” c. históriás énekkel vette kezdetét, amit a Mezőkövesdi Dalos Pacsirták adtak elő. A MAME elnöke, Csirmazné Cservenyák Ilona nyitotta meg a rendezvényt és átadta a szót Tóth Erikának, aki – mint mondta – gondolatébresztő szándékkal készítette a prezentációt, amely keresztmetszetét adja a magyar kultúra főbb alkotóelemeinek. A vetítés után ismét a Dalos Pacsirták énekeltek a magyar népzene gyöngyszemeiből. Ezt követően Dinyési János narrátor ismertette: „A szellemi értékek összessége: egy közösség, társadalom életmódja, életfelfogása, szokásai, a hétköznapi munkájában alkalmazott módszerek, műszaki és tudományos ismeretek együttesen, építészete, zenéje, irodalmi alkotásai stb. A műsor címének megfelelően, mi most az írott kultúránkra összpontosítunk.„

Budai Károly tolmácsolásában elhangzott Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban c. verse, amely a mai műsor alapgondolatát adta. A költő felteszi a kérdést: van-e értelme a könyveknek, ha a sok ezer tudomány közt is csak elhenyéljük az Isten napját, s a tudást nem az emberiség jövőjéért való munkálkodásra használjuk? Egy másik verse szintén ehhez a gondolatkörhöz tartozik, tovább gondolva azt – a Guttenberg albumba című, melyet Kisné Dudás Mária szavalt el. A költemény sommázata: a könyv és a benne foglalt tudás csak akkor tölti be hivatását és csak akkor lehet ünnepelni Gutenberg találmányát – a könyvnyomtatást, amely a kultúra terjesztésének eszköze, ha a világ jobb, szebb, emberségesebb és igazságosabb lesz.

Az 1830-as években a magyar nemesi ellenzék és a bécsi udvar között kialakult ellentét során felmerült kérdésre Vörösmarty himnusza, a Szózat adta meg a választ: *„Hazádnak rendületlenül légy híve, oh magyar. …”* Ez a vers összefoglalja nemzeti önazonosságunk és kultúránk lényegét. A vers elemzése után a közönséggel együtt elénekeltük a Szózatot.

A narrátor ezután sorra vette azokat a költőket, írókat, akik a reformkor előtt is sokat tettek a magyar kultúra, a magyar

nyelv ügyéért. Szó volt főként Kazinczyról és Kölcsey Ferencről, továbbá megemlítette a színészeket is, akik szintén foglalkoztak a magyar nyelvvel, mint a kultúra hordozójával.

Arany János bírálta azokat a kortársait, akik buzgalmukban átestek a ló túloldalára. Ennek versben is hangot adott, melynek címe: Az orthológusokra. A költemény versszakait az Egyesület tagjai felváltva mondták el. Kozmopolita költészet c. versében aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a „világpolgárság” eszméit hirdetők a nemzeti szellemet, érzést és gondolkodást idejétmúltnak tekintik. A verset Kisné Dudás Mária szavalta el; *„Légy, ha bírsz, te világ-költő!/ Rázd fel a rest nyugatot: Nekem áldott az a bölcső,/ Mely magyarrá ringatott.* …„ (A magyar irodalomtörténet külön is foglalkozik az Arany és Reviczky között kialakult szellemi harcról, mely a „nemzeti” és az „általános emberi” értékrend kapcsán került célkeresztbe.) Ez a csatározás napjainkban is zajlik.

A „Seregesen senkik jönnek” c. Ady-verset Budai Károly mondta el. A költő arra mutat rá, hogy minden korban vannak fanyalgók, akik csak azt tartják kultúrának, amit ők alkotnak, minden mást kigúnyolnak.

Reményik Sándor: Templom és iskola c. versét Petrán Benedek szavalta el. A szerző síkra száll azokkal szemben, akik azon ügyködnek, hogy a magyar nyelvet és az emlékezet-kultúrát eltöröljék.

Márai Sándor: Olyan világ jön c. versét Takács Istvánné mondta el, melyben a szerző kimondja, hogy a szépre, a tehetségre és nemes jellemre épült keresztény világot felváltja a rútra, a tehetségtelenségre és jellemtelenségre épülő világ.

Elhangzottak még idézetek Wass Alberttől és Sajó Sándortól is. Budai Károly elszavalta még Budai Gábor: Hazug szabadság c. versét.

Az ünnepség a Magyar Himnusz eléneklésével zárult.

***

A rendezvény után kötetlen eszmecsere alakult ki, melynek során Kovács Istvánnal beszélgettem.

– Dr. Pázmándy László verset írt Rólad, az életedről, mely így kezdődik: „Világot járt matyó legény,/ Életed egy kalandregény,/ Pedig jöttél elég mélyből,/ Vándor-summás szegénységből.”

62 évet éltél Ausztráliában, ahová 27 éves korodban, 1956-ban vándoroltál ki. Mikor is jöttél véglegesen haza?

– *2018. november 21-én.*

– Most 94 éves vagy, tehát az életed nagyobb részét Magyarországtól távol töltötted. Anyanyelvi szinten megtanultál angolul, és állampolgári jogot is szereztél idegen földön. Hogyan sikerült a magyarságodat megőrizni? Voltak ott magyar barátaid? Zajlott ott magyar kulturális élet?

– *Amikor Ausztráliába érkeztem, egy soproni származású magyar család befogadott, szinte családtagnak számítottam náluk. Mindenben segítettek, támogattak. Ennek ellenére csak 6 hónapig laktam velük, pedig erősen marasztaltak. El akartam menni olyan környezetbe, ahol az angol nyelvet minél előbb megtanulhatom. A barátságunk azonban mindvégig megmaradt. Melbourn-ben éltem 60 évig. Itt több magyar kulturális közösség működött, amely összetartotta az ott élő 15 ezer magyart. Ez segítette az identitásunk megőrzését. Rendszeres programok zajlottak, amelyekre én is el-eljárogattam.*

– Önéletírásodból tudom, hogy magyar feleséged volt, és magyar szerzőket olvastál; Wass Albertet, Márait… *(Pista bácsi sűrűn bólogat.*)

Mikor is jöttél haza legelőször?

– *1971-ben a cég, a General Motors, ahol én tervező mérnök voltam, engem és egy ausztrál kollégát elküldtek Németországba*

az OPEL GM-hez, hogy egy közös projekten dolgozva egy új autó tervezésében mi is részt vegyünk. Tehát kiküldetésben voltam az akkori NSZK-ban. Úgy gondoltam, hogy onnan majd haza tudok menni Magyarországra. Így is történt, én meg is kaptam a vízumot, a feleségem azonban nem, ő otthon maradt a gyerekekkel, ezért egyedül jöttem haza Mezőkövesdre. Egy hetet tölthettem enyéimmel.

– Régi jó ismerősök vagyunk, emlékszem rá, hogy már a ’80-as években is rendszeresen itthon töltötted a nyarakat. Pontosan, mikortól is?

– Miután saját kérésemre nyugdíjaztak, 1986-tól valóban örök nyárban éltem. Késő ősszel hazajöttem Ausztráliából, olyankor Magyarországon már a nyár készülődött; amikor pedig itt készülődött a tél, visszamentem a napsütéses Ausztráliába.

– Mit tapasztaltál az itthoni viszonyokról?

– Akkor láttam bele igazán az itthoni dolgokba, amikor 1993-ban megismerkedtem Pap János akkori polgármesterrel. Ekkor kapcsolódtam be a helyi közéletbe, és meglepődtem, hogy itt milyen pezsgő kulturális élet folyik Ausztráliához viszonyítva. Ekkortól kezdve érdekelt igazán a kultúra, amelynek részese lettem. Különösen megfogott engem, hogy itt milyen komolyan foglalkoznak a népi kultúrával.

– Győrffy István írta egyik könyvében, hogy „A néphagyomány tart meg bennünket magyarnak s a nemzetközi műveltség tesz bennünket európaivá. Ha azonban csak az európaiságra törekszünk, lehetünk nagyműveltségű nép, de minél hamarabb megszűnünk magyarnak lenni.” Kodály Zoltán szerint pedig: „Ismert történeti fejlődés eredménye, hogy legelőkelőbb köreink a nemzeti kultúra ápolásában rájuk váró feladat elől már jóideje következetesen kitérnek.”

– Igen! Nagyon dicséretes az is, amit a Matyó Népművészeti Egyesület tesz a népi kultúra megőrzése érdekében. A többi civilszervezet is, például a Mezőgazdasági Gépmúzeumért

Alapítvány a paraszti kultúra emlékeinek gyűjtése és közkinccsé tétele érdekében elismerésre méltó munkát végez. Ezért támogatom szívesen a civilszervezeteket. Tagja vagyok a Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók Egyesületének. Könyvek kiadását is támogattam. Például a Dólyáról szólót, és az ’56-os helyi eseményeket feltáró riportkönyvet is.

– Miért tartod fontosnak a könyvkiadás támogatását?

– Mert ha nem írják meg a történelmi eseményeket, elhalványul az emlékezet, és olyanná válik, mintha meg sem történt volna. A történelem ugyanis az, amit megírnak.

– Te is írtál könyvet „Egy matyó vándor életútja” címmel. Alapvetően a saját élettörténetedről szól. Viharos történelmi időket éltél meg 27 éves korodig, amíg Magyarországon éltél. Miért ragadtál tollat?

– A könyvemet 2008-ban adtam ki. Azért írtam meg, mert mélységesen felháborított az, ami 2006-ban Budapesten történt az ’56-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulóján. A rendszerváltásnak nevezett fordulat idején szinte senki nem írt könyvet hitelesen az ’56-os eseményekről, különösen nem a mezőkövesdiről. Ezért Pap Pállal közösen elhatároztuk, hogy ketten létrehozunk egy dokumentumértékű könyvet. A Pali betegsége miatt azonban ez nem valósulhatott meg. Később Pázmándy Lászlóval úgy beszéltük meg, hogy felkérjük Szíki Károlyt, hogy írja meg ő. Elvállalta, és én többedmagammal anyagilag is támogattam a kétkötetes könyv megjelenését.

– Úgy tapasztaltam, hogy a „Kaptárkövek” c. bükkaljai folyóirat is a szíved csücske….

– Igen! Nagyon jó, hogy megszületett ez a lap, mert hiánypótló. Hamarosan megjelenik a 14. évfolyam 1. száma. A Pap János polgármestersége idején, és még később is, főként, amikor Pap Pál volt a Mezőkövesdi Újság főszerkesztője, a helyi sajtóban megjelentek irodalmi művek is. Mostanra ez már csaknem teljesen megszűnt. Ezért örültem annak, hogy Sebe Imre

és Dr. Pázmándy László kezdeményezésére létrejött a „Kaptárkövek” c. lap. Mondhatni, ma már az egyetlen helyi orgánum, amely komolyabban foglalkozik kultúrával. Sajnos a „Matyóföld” periodika sem jelent meg 2014 óta. A MAME „zöld könyvek” sorozata is mindössze hat kötetből áll. A hetedik valahogy nem akar elkészülni. Úgy tapasztalom, hogy az utóbbi években a kulturális rendezvények száma is csökkenőben van. Nagyra értékelem viszont Hajdu Ráfis János (Isten nyugosztalja!) és Szlovák Sándor írói munkásságát. Sajnos nem látom azokat a személyeket, akik a nyomdokaikba lépnének.

A napjainkban zajló világpolitikai események, a háború, járványok, migráció sem kedvez a minőségi nemzeti kultúrának. Ami pedig a belpolitikát illeti, (ha ugyan van még olyan), nagyon elszomorít, hogy a politikusokban nincs meg az az alapvető készség sem, hogy legalább a legelemibb összefogást tanúsítanák nemzetünk jövője érdekében. Itt lenne az ideje, hogy megállapodjanak egy nemzeti minimumban, amíg nem késő!

Én erkölcsi kötelességemnek tartom, hogy támogassak minden szép és jó ügyet, ami a kultúrát, és általában a magyarság ügyét jóirányba viszi.

– Köszönöm a beszélgetést!

K.*Dudás Mária*

Vértanúink

Forradalom, szabadságharc, megtorlás

Október hatodika 2001 óta hivatalosan is nemzeti gyásznapunk. Erre az ünnepre nem azoknak van szükségük, akik a XIX. században ezért a földért, a mi hazánkért életüket feláldozták, hanem nekünk és az utánunk következő generációknak, hogy a vértanúk példájából erőt, bátorítást merítsünk a további küzdelemhez.

A Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók Egyesülete (MAME) október 13-án, Mezőkövesden a Gépmúzeum Gazdaházában emlékezett meg az aradi vértanúkról.

A rendezvényt Csirmazné Cservenyák Ilona MAME-elnök nyitotta meg és átadta a szót Dinyési János MAME-tagnak, aki vetítettképes előadást tartott az 1848/49-es eseményekről, annak előzményeiről és következményeiről.

Az előadó bemutatta a kevesek által ismert, 1905-ben megjelent Vértanúk Könyvét, amely a világhálón is elérhető. Ez a könyv ráirányítja a figyelmet arra, hogy az aradi tizenhárom vértanún túl még további áldozatai is vannak a szabadságharcnak, és a megtorlás még hosszú ideig tartott – mutatott rá az előadó. Olyan adatok és események is elhangzottak, amelyekről az ünnepi szónokok nem szoktak beszélni.

Jószívvel ajánlom ezt az előadást egy jövőbeni városi szintű megemlékezés alkalmára is, hogy minél szélesebb körben ismertek legyenek az itt elhangzottak.

A délután folyamán Szlovák Sándorné Batthyány Lajos miniszterelnökről beszélt, akit eredetileg kötél általi halálra ítéltek, de végül a büntetés mikéntjét megváltoztatva, 1849. október 6-án Pesten golyó által végeztek ki. (A Nemzeti Múzeum őrzi azt a mellényt, amelyet akkor viselt, amikor lelőtték.)

A vértanúkra emlékezve verseket is hallhatott a közönség: Pósa Lajos: Október hatodikán; Ady Endre: Október 6.; Budai Gábor:

Fehér madár Aradon; Kiss István: Emlékezzünk című költemények hangzottak el Kisné Dudás Mária, Budai Károly és Csirmazné Cservenyák Ilona előadásában.

Kötetlen eszmecserével zárult az ünnepi megemlékezés.

„… Tudod-e, hogy miért haltak meg/ Azok a nagy, hős leventék?/ Jól jegyezd meg, jól tanuld meg:/ Mert a hazát hőn szerették./ Szeresd te is! … S a hősökért/ Ima szálljon ajakadról…” (Pósa Lajos: Október hatodikán)

K.Dudás Mária

Regisztráció a Lackfi János író-olvasó találkozóra

Lackfi János: Hinták
Regisztráció a Lackfi János író-olvasó találkozóra

Tisztelgés a magyar líra előtt

A költészet napjáról

A magyar költészet napját hazánkban – az anyaországban és a határon túli magyarlakta településeken – 1964 óta április 11-én, József Attila születésnapján ünnepeljük.

Mezőkövesden is szép hagyománya van már annak, hogy ez

ünnepnapon irodalmi előadóesteket, könyvbemutatókat, szavalóversenyeket, író-olvasó találkozókat, rendhagyó irodalomórákat szervezünk.

Az idén, április 12-én a Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók Egyesülete (MAME) író-olvasó találkozó megtartásával tisztelgett a magyar líra előtt, melynek a Közösségi Ház adott otthont.

Lénárth Mária, írói nevén Léria Dipán Budapesten él, ám matyó gyökerekkel rendelkezik, ugyanis édesapja Mezőkövesden született. A MAME elnöke, Csirmazné Cservenyák Ilona bemutatta a versszerető közönségnek a szerzőt, aki eddig 22 kötetet mondhat magáénak.

A délután folyamán a szerző saját műveiből olvasott fel, majd beszélt munkásságáról, szerzeményei születésének körülményeiről. Szólt 4 verseskötetéről, amely 1350 verset tartalmaz, továbbá arról, hogy 13 regénye, 3 idézetgyűjteménye és 2 mesekönyve látott napvilágot eddig.

Befejezésül a MAME alelnöke, Kisné Dudás Mária elszavalta Léria Dipán „Szeretlek érte” című szerelmes versét: „… *Te vagy akit szeretni lehet anélkül, hogy magamat feladni kéne, és megmaradhat bennem a béke. … szeretlek érte. …*”

A rendezvény dedikálással és ajándékozással zárult.

K. Dudás Mária

Isten éltesse Dr. Szedresi

Istvánt!

K. Dudás Mária: Boldog születésnapot!

Már rügyeznek a fák kint a kertben,
S ma itt vagytok hű pároddal, ketten.
Nyolcvan évvel ezelőtt születtél,
Háborút és békét is megéltél.

Elégedett lehetsz a sorsoddal,
Mert harmóniában élsz társaddal:
Juditkáddal és a hegedűddel –
Idős korban ez nem kevés, hidd el!

Nyolcvan évbe sok minden belefér,
S tán nem minden fekete és fehér.
Tarnaszentmiklós és Mezőkövesd –
Gondolatban gyermekkorod kövesd.

Debrecen, Hamburg és Szlovénia,
Kecskemét, Poroszló, pandémia:
Ez mind egy állomás életedben,
Most már pihenhetsz elégedetten.

Katonaorvos voltál, ezredes,
A bőröd itt-ott tán már szederjes,
De Istennek még terve van Veled,
Így biztos lesz még jónéhány teled.

Az Isten éltessen még sokáig,
Míg csak a füled nem ér bokáig!
Jóbarát elérhet Téged otthon:
szederszal kukac gmail pont kom.

Mezőkövesd, 2023. április 22.

Mátészalkán jártunk

MATYÓK A FÉNY VÁROSÁBAN

A debreceni kiállítás után a mátészalkai Szatmári Múzeumban került bemutatásra a mezőkövesdi Árvai Erzsébet és Kovács Szabolcs körbeölelt Himnusz c. táblakép kollekciója, március 18-án.

Ez a kiállítás bővült az előzőhöz képest. Erzsébet asszony az eltelt egy hónapban elkészített egy újabb darabot, így most a fény városában, Mátészalkán már hét körbehímzett Himnuszt csodálhatott meg a közönség. A szebbnél-szebb kézimunkák sorban mutatják be a mezőkövesdi matyóhímzés fejlődéstörténetét, a kezdetektől napjainkig.

Ez a kiállítás gazdagodott a mezőkövesdi népi iparművész, Kiss Mátyás faragott munkáival is. Bemutatásra került pl. a történelmi Magyarország, valamint magyar kiválóságaink, köztük a most ünnepelt kétszáz éves Himnusz szerzőjének portréja is – kifaragva.

A rendezvényt a házigazda, Dr. Cservenyák László etnográfus, múzeumigazgató nyitotta meg. Köszöntötte a vendégeket, elmondta, hogy Mátészalka azért a fény városa, mert Magyarországon itt vezették be legelőször az utcai közvilágítást, sőt ez nemzetközi viszonylatban is úttörő dolognak számít.

Ezzel a tárlattal tisztelgünk a 200 éves nemzeti Himnuszunk előtt, és a mai napon van az újrahasznosítás világnapja is, aminek az a lényege, hogy a régmúlt értékeket hogyan lehet újragondolva átmenteni és megőrizni a mának és a jövőnek. Nem csak a tárgyi értékeket, hanem a különböző tájegységek szellemi és gasztronómiai kincseit is érteni kell ezalatt –

tette hozzá.

Dr. Petrányi-Szöőr Anna, a Hímezz Magyarra Alapítvány Kuratóriumának elnöke, és a 2019-es Szeleczky Zita Emlékév szervezője is megosztotta gondolatait arról, hogy az eredeti állapotában már nem használható értékeket kreatív módon hogyan lehet új életre kelteni, újraformázni azt, ami még megmenthető belőle, és egy új értéket alkotni. Példaként említette a matyó- és a beregi keresztszemes hímzést. Az újrahasznosítás szerelmeseiként nem egyszerűen környezetvédőként, hanem teremtésvédőként határozta meg közösségüket. Alapítványuk célja: felelevenített legendák és újrahasznosított tárgyak segítségével megőrizni a kulturális értékeket.

Kiss Mátyás beszélt gyűjtő munkájáról, az általa készített oromfalakról és matyó kapukról, majd bemutatta az itt kiállított faragott alkotásait. Felhívta a figyelmet Kovács Szabolcs kiállított 9 db táblaképére is, amelyeken a Himnusz körbe van festve a bútorfestésnél alkalmazott virágmotívumokkal, a fejlődéstörténetét is megidézve.

A Liszt Ferenc-díjas Dévai Nagy Kamilla előadóművész beszélt a legendás színésznőhöz, Szeleczky Zitához fűződő személyes kapcsolatáról. Mivel még tart a Petőfi-emlékév, Kamilla művésznő megzenésített Petőfi-versekkel örvendeztette meg a közönséget.

Réti Éva, újrahasznosító kézműves arról beszélt, hogy az őseink által ránk hagyott tárgyi értékeket, hímzéseket, horgolásokat miképpen álmodja újra ruhákban, használati tárgyakban, hogyan lehet azokat újragondolva a mai életünkben használni. Kiállításra kerültek az általa ily módon készített ruhák és táskák. Ezek között sokan rácsodálkoztunk egy mai modern szabású női farmerruhára, amelyet egy kidobásra ítélt régi ruháról megmentett csipkével díszített.

Rakonczai Ibolya, a Hímezz Magyarra Baráti Kör vezetője beszélt a beregi keresztszemes hímzésről, amely hungarikum.

Felhívta a figyelmet a kiállított tárgyak között egy újrahasznosított női táskára, amely beregi keresztszemes hímzéssel volt díszítve. Ez a díszítő elem eredetileg egy már elhasználódott, megrongálódott asztalterítőből lett átmentve.

A mezőkövesdi népi hímző, Árvai Erzsébet bemutatta azt a hét darab általa készített táblaképet, amelyen a Himnusz 1. versszakát körbehímezte matyó motívumokkal. Megmutatta a készülő 8. darabot is, amely szűcsmintával gyarapítja majd a kollekciót. A saját hímzésein keresztül ismertette meg az érdeklődőkkel a mezőkövesdi matyó népi hímzés fejlődéstörténetét.

Dr. Cservenyák László köszönetet mondott az előadóknak és a kiállító alkotóknak, virággal és egy Mátészalkáról szóló könyvvel ajándékozta meg őket.

K.Dudás Mária

Körbeöleltük a Himnuszt

A debreceni Méliusz Központi Könyvtár adott helyt a „Körbeölelt Himnusz”c. kiállításnak, amely január 21-én nyílt meg ünnepélyes keretek között a Magyar Kultúra Napja alkalmából.

Mondhatni, szó szerint és átvitt értelemben is körbeöleltük azt a Himnuszt, melyet Kölcsey Ferenc éppen 200 évvel ezelőtt fejezett be, s amely ma már Magyarország alaptörvényébe iktatott hivatalos állami Himnuszunk.

Erre a jeles alkalomra a mezőkövesdi matyó származású Árvai

Erzsébet népi hímző elkészített hat darab táblaképet, melyeken a Himnusz 1. versszaka körbe van hímezve mégpedig úgy, hogy sorban mutatja be a mezőkövesdi matyó hímzés fejlődéstörténetét. Ennek megfelelően az 1. darab az 1850 előtti, piros-kék színekkel varrott „ó-matyó”, a 6. darabja pedig az a színes matyó, amit manapság általában matyónak ismer a nagyközönség. A kiállítás anyagát 2022. adventi időszakában megáldotta a budapesti Szent Rókus-kápolna plébánosa, Dr. Breznay István.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy jelen lehettem ennek a munkának minden szakaszában, a tervezéstől a megvalósulásig. Dicséret illeti Erzsébet asszonyt, aki 3-4 hónapon keresztül napi 10-12 órán át öltögetett, hogy határidőre elkészüljön a hímzésekkel.

Kiállításra került további 9 db táblakép is. Sokan rácsodálkoztak a szintén mezőkövesdi népi iparművész Kovács Szabolcs munkáira is. A Népművészet Mestere (és számos más kitüntetés birtokosa) körbefestette a Himnusz 1. versszakát a bútorfestésnél alkalmazott színes virágmotívumokkal. Ebben az esetben is volt meghatározott sorrendje a képek bemutatásának. Az „öregkék” alapra festett motívumok nyitották a sort, ami 1810-ig volt jellemző. Utána következett az uralkodó „habos-piros”, majd a zöld és a fehér alapszín.

Ennek a kiállításnak az ötlete a Hímezz Magyarra Alapítványban és Baráti Körében fogalmazódott meg, így a megszervezését és lebonyolítását is ők vállalták fel.

A cívis városban Dr. Petrányi-Szöőr Anna, a Hímezz Magyarra Alapítvány Kuratóriumának elnöke köszöntötte a szép számú érdeklődőt és beszélt a Himnusz születésének történetéről. Kérésére kórusban szavaltuk el nemzeti imádságunk 1. versszakát.

Dr. Kovács Attila református lelkész megáldotta a rendezvényt, melyhez a 27. zsoltárt hívta segítségül.

A Liszt Ferenc-díjas Dévai Nagy Kamilla előadóművész elénekelte és gitárral pengette az „Ó, Istenünk, eléd letérdelünk” kezdetű éneket.

A kiállítást Dr. Cservenyák László etnográfus, címzetes egyetemi docens, a Szatmári Múzeum igazgatója nyitotta meg. Azzal kezdte, hogy különös nagy év volt az 1823-as esztendő, hiszen a ma ünnepelt Himnusz mellett Petőfi és Madách is akkor született.

Ismertette Kölcsey életútját, földrajzi és történelmi áttekintést vázolt fel a himnuszköltő szűkebb hazájáról, Szatmárcsekéről és a szatmárságról általában. Utána beszélt még a népművészetről, a magyar motívumkincsről. Rámutatott az emberek önkifejezései vágyára, amely például a hímzésekben is tetten érhető. Szólt még Matyóföldről, a matyóságról, a matyó népművészetről, majd bemutatta a kiállító népi hímző, Árvai Erzsébet hímzéseit, amellyel körbehímezte a Himnusz 1. versszakát. A továbbiakban felhívta a figyelmet a szintén itt kiállított Kovás Szabolcs népi iparművész munkáira is. „Ez a kiállítás a látható szeretet” – tette hozzá, majd elszavalt egy Nagy László-verset is: „… Sose feledd: példa vagy!”

Ezt követően Weisz Péter, a Barankovics Alapítvány Izraelita Műhelyének elnöke, aki zsidó vallású magyar emberként határozta meg magát, beszélt reformációról, reformkorról, a nemzetti önállósodási vágyról, összefogásról, a zsidó emancipációról, a neológ zsidóságról. Haynaut is megidézte, aki azt mondta, hogy az 1848/49-es események a zsidók nélkül másképpen alakulhattak volna. Weisz Péter azt is mondta, hogy a 19. századi polgári forradalomban a zsidóságnak fontos szerepe volt, amely elhozta számukra a szabadságot és az egyenlőséget. Befejezésül egy hosszú Szép Ernő-verset is felolvasott.

Ez a rendezvény egyben a világhírű idegsebész, Dr. Csókay András szabadegyetem alapító, fővédnök, „Krisztus, a nemzet megváltója” c. előadássorozatának nyitánya is volt. Beszélt

Krisztusról, mint a tudomány megváltójáról és arról is, hogy minden globalizációs szándék célja, hogy eltántorítson a Szentháromságtól. Jézus jelenléte egy hármas erőtérben valósul meg – tette hozzá. Azután János evangéliumának 14,20 versét idézte: „Azon a napon majd megtudjátok, hogy Atyámban vagyok, ti bennem, s én bennetek.” E szavakat azzal összefüggésben mondta, hogy Jézust ma is el akarják távolítani, de nem lehet, mert bennünk és nemzetünkben lakik. Ennek tudata fontos szerepet játszik magyar önazonosságunk megélésében. Identitásunk megtartása a fontos! Magyarságunk a hivatásunk, és ennek megélése a mindennapokban, a mai világban kihívás, de fontos küldetésünk. Végül megismertetett bennünket egy új foglommal: „glokalizáció”. Ha jól értettem, ez azt jelenti, hogy gondolkodjunk globálisan (lássuk a nagy összefüggéseket), de cselekedjünk lokálisan, vagyis a nemzeti érdek nem lehet a globalizáció áldozata.

A továbbiakban Dévai Nagy Kamilla felolvasott egy részletet saját életrajzi ihletésű könyvéből. „Sokan azt gondolják, hogy a művész élete csupa csillogás” – mondta. Az elhangzott részlet arról szólt, hogy az ő életében is voltak mélypontok, s hogyan lábalt ki belőle és látta meg újra a reményfényt. „Elmúlt a keserűségem és többé nem is jött vissza, mert fogta a kezemet az Úr” – tette hozzá.

Dr. Petrányi-Szöőr Anna, aki a rendezvény moderátora is volt, arról beszélt, hogy miképpen született meg az ötlet a Himnusz körbeöleléséről.

Rakonczai Ibolya, a Hímezz Magyarra Baráti Kör vezetője, a rendezvény védnöke tanúságot tett magyarságtudatáról. „Éljük meg közösségekben magyarságunkat, ahogyan Isten rendelte” – zárta gondolatait.

Végül önként jelentkezéses alapon további tanúságtételekre is sor került.

Befejezésül Dévai Nagy Kamilla elénekelte az „Annyi mindent

kéne még elmondanom” kezdetű dalt, majd a közönséggel együtt elénekeltük Régi Magyar Himnuszunkat, a Boldogasszony Anyánk kezdetűt, s legvégül a Székely Himnuszt is.

A kiállítás anyagát legközelebb Mátészalkán láthatják az érdeklődők.

Árvai Erzsébet munkái

Kovács Szabolcs munkái

Hímezz Magyarra Baráti Kör

K. Dudás Mária

Szülőföldünk

A Magyar Kultúra Napja alkalmából megjelent a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Honismereti Egyesület gondozásában a „Szülőföldünk” című periodika 40-41. száma, melynek bemutatója január 24-én volt Miskolcon, a Földes Ferenc Gimnáziumban.

A rendezvényen Mezőkövesdről részt vett Csirmazné Cservenyák Ilona, Kisné Dudás Mária és Petrán Benedek, akiknek írásait tartalmazza a szóban forgó kiadvány.

Papír alapon 250 példányban jelent meg. Csakúgy, mint a periodika előző száma, ez a legfrissebb is hamarosan elérhető lesz online formában is.

Rendkívül olvasmányos, érdekes, új adatokat is tartalmaz a honismeret és helytörténet tárgykörében.

Jó szívvel ajánlom fiataljainknak is, mert számos olyan igényes írás található benne, melyet diákok írtak, bámulatos tudásról és szorgalomról tanúságot téve. Jó lenne, ha minél több fiatal kedvet kapna a kutatáshoz és íráshoz a mieink

közül is.

A mezőkövesdi Városi Könyvtár helytörténeti részlegében hamarosan elérhetővé tesszük a „Szülőföldünk” c. könyvet.

K. Dudás Mária

Húsvéti köszöntő

Áldott húsvéti ünnepeket kívánunk az Egyesület minden tagjának!

A csend napja – K. Dudás Mária verse

Nagyszombaton a Szentsír előtt emlékezek,
a csend napján Üdvözítőnkről elmélkedek,
elmúlásra és feltámadásra gondolok –
hétköznapi gondot most magam mögött hagyok.

„Elmentek a harangok”, az orgona sem szól.
Jézus szent testét már levették az oltárról.
Tegnap végigjárta keresztútját szenvedve,
most sziklasírjában pihen halálos csendben.

Értünk, bűnösökért vállalta a Golgotát,
hogy sokakért kiengesztelje az Ég Urát.
Pilátus házától cipelte a keresztet,
Kálvárián hagyta el a földi életet.

Mindjárt kezdődik a Vigília-szentmise,
zeng majd exsultet, ujjong angyalok serege,
hívek sokasága dalolhat allelujját,
öröménekkel köszönti feltámadt Urát.

2021.nov. 12-én megválasztott új vezetőség

A MAME 2021.nov.12-én megválasztott új vezetősége:

Elnök: Csirmazné Cservenyák Ilona

Alelnökök: Kisné Dudás Mária, Kiss Mátyás

FEB: Elnök: Takács Istvánné

Tagok: Budai Károly és Póta János

Szülőföldünk

Képeket készítette: Tóth Balázs

Mame tudósító 1998

MAME

1998. október II. évf. 3. szám

Tudósító

Matematikai Alkotók és Művészetpártoló Egyesülete

Mértékével kövirigyutatásáért

Matyósnak lenni...

Sorki-Dala Andorra emlékeztünk

A közelmúltban elhunyt Sorki-Dala Andor temetése a világjárvány következményeként bevezetett korlátozó intézkedések miatt zárt körben történt Budapesten. A mezőkövesdi származású költő, képzőművész és Apáczai Csere János-díjas pedagógus barátai ezért a „lazítás” után, szeptember 3-án Budapesten, a Corvin Művelődési Ház Harmónia Szalonjában megemlékezést tartottak tiszteletére.

Olyan személyek kaptak meghívást erre a rendezvényre, akik közvetlen kapcsolatban álltak Vele, és tudtak élményeket, történeteket mesélni Róla.

Az esemény meghitt, bensőséges, beszélgetős formában zajlott, melynek moderátora Dr. Galántai Csaba színháztörténész volt. Szót kaptak egykori tanítványai, barátai, valamint szűkebb pátriája, Matyóföld küldöttei is – a MAME képviseletében.

Sorki-Dala Andor nem csak a budapesti Művészetbarátok, hanem a Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók Egyesületének is tagja volt.

Dr. Szedresi István (MAME) méltatta a művész munkásságát, alkotó-teremtő erényeit. Kisné Dudás Mária (MAME) – egyebek mellett – elszavalta a szerző egyik opuszát, „A matyó népművészet születése” című versét, majd kérdésre válaszolva arról beszélt, hogy miért ezt a költeményt választotta, és mi annak az üzenete.

Ezen a délutánon felvetődött annak igénye, hogy illendő lenne egy emléktábla elhelyezése Sorki-Dala Andor szülővárosában.

A delegáció további tagja volt még Csirmazné Cservenyák Ilona és Kiss Mátyás. Jelen voltak továbbá a Budapesten, ill. más településen élő MAME-tagok is: Dorogi Ferenc és hitvese, valamint Dr. Árvai Judit. Dudás Diána, a mezőkövesdi gimnázium egykori diákja is megtisztelte jelenlétével a Sorki-Dala Andor emlékére rendezett eseményt.

Az ünnepelt özvegye, Ágnes asszony megajándékozta a szereplőket férje egyik linómetszetének reprodukciójával, amelynek eredetijét több más képzőművészeti alkotással együtt kiállítottak a Harmónia Szalonban.

K. Dudás Mária

A képet Dudás Diána készítette.

A képen látható balról jobbra: Kácser László, Kisné Dudás Mária, Dr. Szedresi István.

Sorki Dala Andor emlékműsor

Hírlevél – a Mezőkövesdi Civil Szövetség Egyesület időszaki kiadványa, 2011. június VII. évf. 3. sz. 5. oldal

A Hegyaljai Alkotókkal ünnepeltünk

A MAME (Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók Egyesülete) ötfős delegációja Szerencsen volt június 11-én. A meghívó a Hegyaljai Alkotók Társasága és a Magyar Alkotók Internetes Társulása jubileumi ünnepségére szólt.

A Bocskai István Gimnázium hatalmas aulája megtelt az ünneplőkkel. Himnuszunk közös eléneklése után Ringer István tárogatójátékában gyönyörködtünk, majd egy Rilke-vers elhangzása után Szerencs város alpolgármestere köszöntötte az ünnepelteket és a vendégeket.

Dr. Gaál Ernő elnök bemutatta Társaságát és méltatta a Hegyaljai Alkotók 15 évi munkáját. Ezt követően az Internetes Társulás 10 éves múltjáról hallottunk tájékoztatást Majorváry Szabó Sándor előadásában, utána következett az ünnepi irodalmi műsor. Mindkét ünnepelt szervezet szerzőinek műveiből kaptunk ízelítőt, majd pedig elismerések, díjak átadása következett.

A meghívott vendégek is lehetőséget kaptak bemutatkozásra. A MAME részéről Pap János korábbi alapító-elnökünk röviden bemutatta egyesületünket, azt követően Laboda Kálmán egy saját versét mondta el, Kiss Mátyás pedig saját famunkáiról készített fényképfelvételeit állította ki. (A delegáció további tagja volt még Kisné Dudás Mária és Kovács István, közismertebb nevén ausztrál Pista.)

A képzőművészeti kiállítást Dr. Vida János nyitotta meg, aki egyébként egy walesi népdalt is elénekelt a délután folyamán.

A Hegyaljai Alkotók Társaságával egyesületünknek már korábban kialakult a kapcsolata: 2007. június 6-án a szerencsi vár Casinó-termében volt egy nagyszabású rendezvény, ahol a MAME és a Közösségi Ház Irodalmi Klubja együtt mutatkozott be „Matyóföldi zenés-irodalmi est" című programjával.

A jubileumi rendezvény végén tárogatón csendült fel a Kodály gyűjtéséből ismert Esti dal – takarodó gyanánt - de a MAME kérésére végezetül közösen elénekeltük a Székely Himnuszt, a csíksomlyói pünkösdi búcsúsokra gondolva.

K. Dudás Mária

(Kiss Mátyás felvételei)

A hegyaljai alkotókkal ünnepeltünk.

Interjú Dorogi Ferenccel

Szobrok és domborművek

Dorogi Ferenc Miklós, Árpádföld elkötelezett helytörténésze már több könyvet írt önálló- és társszerzőként is, amelyek kerületünk legfiatalabb településrészének történetét, megőrzendő értékeit, egyházi emlékeit mutatják be. Ezúttal azonban szűkített a körön, „saját háza táján” kereste a témát, és némi családi nyomásnak engedve saját terrakotta szobrait és domborműveit gyűjtötte egy kötetbe. Mivel azonban unokája is érdeklődött az égetett agyagban rejlő kifejezési lehetőségek iránt, a mintegy 480 saját alkotás mellett a könyv végén az ifjú művészunoka is bemutathatta 40 alkotását. A kötetről Dorogi Ferenc Miklóssal beszélgettünk.

MÉSZÁROS TIBOR

– MILYEN BELSŐ IGÉNY INDÍTOTTA ARRA, HOGY EGY KIADVÁNYBAN GYŰJTSE ÖSSZE ALKOTÁSAIT?

– Az igazság az, hogy nem az én ötletem volt, hanem a feleségemé. Ő úgy gondolta, jó lenne, ha mindegyikről legalább egy fotó maradna, mert a kisplasztikák és a domborművek elkerülnek a háztól, köztereken, közintézményekben és magánemberek lakásaiban töltik be szerepüket, és kikerülnek a látókörünkből. Ebben a törekvésében családunk tagjai mellé álltak, és így közösen meggyőztek. Persze azért én se nagyon tiltakoztam.

– ÖN MIKOR ÉS MIÉRT KEZDETT EL FOGLALKOZNI A DOMBORMŰVEKKEL ÉS KISPLASZTIKÁKKAL?

– Fiatal koromban kortársaimmal együtt ismerkedtem a rajzolás titkaival. Ez talán valamilyen távoli előzmény lehetett, de az agyaggal csak nyugdíjasként kezdtem barátkozni. Kerestem valamilyen elfoglaltságot a hirtelen megszaporodott szabadidőm tartalmas eltöltésére, de ennél is erősebb késztetés volt, hogy feleségemmel közösen unokánkat szerettük volna egy kicsit kizökkenteni, elterelni a tévé és a „kütyük” szerintünk káros világától.

– ELMONDANÁ RÖVIDEN, HOGY MILYEN MÓDON KÉSZÜL EGY TERRAKOTTA DOMBORMŰ VAGY SZOBOR?

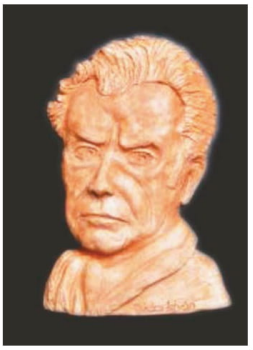
– Az alapanyag a jó minőségű agyag. Ebből formázzuk meg az elképzelt műtárgyat, majd kemencében kiégetjük. Ezzel a módszerrel olyan időtálló műtárgyak jöhetnek létre, amelyeknek egyedül a fizikai erő az ellenségük. Ellenállnak az időjárásnak, nem korrodálnak, mint a fémek. Ha nem törik össze őket, az idők végezetéig megmaradnak.

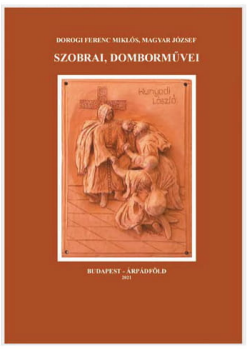
– AZ ÉGETÉST IS HÁZILAG VÉGZIK? HISZEN EHHEZ A MŰVELETHEZ EGY SPECIÁLIS ÉGETŐKEMENCÉRE VAN SZÜKSÉG.

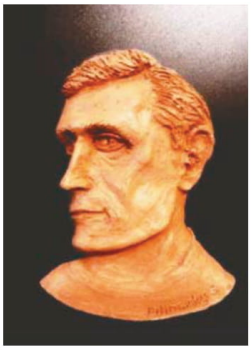
– Igen, már 1999 óta van egy saját kemencém. A család – látva, hogy egyre több műtárgyat készítek –, írt a Jézuskának, hogy hozzon egy kerekeken guruló, mozgatható kis égetőkemencét. Ebben az évben mindenki lemondott az egyéni ajándékáról, és közös erőből megvettük a kemencét. Azóta is ezt használom.

– HOGYAN TÖRTÉNIK A TÉMA KIVÁLASZTÁSA?

– Ezt valahogy mindig az élet hozza. Történelmi évfordulók, fontos emberek születésnapjai, nagy események, egyházi ünnepek, az azzal kapcsolatos személyek, vagy éppen egy családi beszélgetésben felmerült név adja az ötletet ahhoz, hogy megmintázzam őket.

Szerepet játszik ebben mezőkövesdi származásunk is, ahonnan a matyó művészet is ihletője lehet az én műveimnek. A terrakotta műveket általában nem szokták színezni, de ha matyó mintát ábrázolok, akkor azért előkerül az ecset és a festék. Mezőkövesd egyébként sok értékes embert adott a hazának, közülük soknak megcsináltam a portréját. Hogy csak egyet említsek, Takács István festőművész, kitűnő freskóspecialista, aki egész hazánk területén rengeteg templom freskóját készítette el, a többi között például a sashalmi (továbbá csömöri, kistarcsai, kerepesi) és a mátyásföldi katolikus templomét, de letette névjegyét Cinkotán is. Aztán érdekeltek a nagy magyarok is, akik szintén szerepelnek a portréim között: Árpád fejedelem, Szent István, Mátyás király, Széchenyi, Móricz Zsigmond, Csontváry, Erkel Ferenc, Kassák Lajos, Klebelsberg Kunó, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, és még hosszan sorolhatnám.

– SOKAN EMLÉKSZÜNK ARRA A KIÁLLÍTÁSÁRA, AMELYEN KIZÁRÓLAG KÉZFEJEKET ÁBRÁZOLT, ÉS A KÉZTARTÁS GONDOLATOKAT, FOGALMAKAT JELENÍTETT MEG, JELENTÉSÜK VOLT ANÉLKÜL, HOGY EMBERI TEST VAGY ARC TARTOZOTT VOLNA HOZZÁJUK.

– Igen, ez az anyag két részből állt. Az egyik *Szimbolikus keresztút* címmel olyan fogalmakat idézett fel, amelyek Krisztus szenvedésével kapcsolatosak. Például önuralom, terhek viselése, kishitűség, talpra állás, lemondás, türelem. A másik része Edit Piaff, a világhírű sanzonénekesnő kéztartásait ábrázolta. Köztudott, hogy Piaff kéztartásával szinte ugyanazt eljátszotta, mint amiről énekelt.

– A KÖNYVBEN KITŰNŐ FOTÓK VANNAK.

– Igen, szerencsém van, mert lányom kitűnő természetfotós, így ő jó illusztrációkat tudott készíteni a könyvhöz.

– Ő AKKOR EZEK SZERINT NEM LESZ FOLYTATÓJA A TERRAKOTTA MŰVÉSZETNEK. ÉS AZ UNOKA, MAGYAR JÓZSEF, AKI MÁR BELE IS KÓSTOLT EBBE A MŰFAJBA?

– A fiatalok szeretnek sok mindent kipróbálni. Most egy kicsit alábbhagyott az érdeklődése, de ki tudja, mit hoz a jövő? Talán egyszer ismét fellángol a vonzalma az agyag iránt. A magot minden esetre elültettem.

A szentelt pászka hamarabb hazaért, mint a gazdája

hímes tojás

Nincs felemelőbb érzés, mint amikor három napi némaság után húsvét hajnalban újra zengnek a harangok és hirdetik: a nagypénteken keresztre feszített Isten Fia feltámadt. Az emberek "Krisztus feltámadt!" _ "Valóban feltámadt!" mondatokkal köszöntik egymást.

A húsvét a keresztény ember legnagyobb ünnepe. Fénye a technikai vívmányokkal teli világban talán kicsit "kopottabb", mint gyermekkoromban – habar szüleim meg ma is az ősi hagyományoknak megfelelően tartják.
– de a régi húsvétok emléke szívemben örökké e!. Milyen is volt közel fel évszázaddal ezelőtt a tavasz ünnepe egy görög

katolikus templomban, Rakacán? Ételekkel megrakott kis kosárral a kétkeziinkben siettünk szüleinkkel a templomba, hogy ebédre szentelt étel kerüljön az asztalra.
Persze mindezt megelőzte az Ünnepre való lázas készülődés, amely a farsang befejezésétől kezdődött. A húsvét előtti 40 napos böjti időszak (a hústól való tartózkodás) imádságban, étkezésben és öltözködésben és különböző szokásokban nyilvánult meg a falusi embereknél. Ebben az időben a "fájdalmas olvasót" imádkoztak leggyakrabban, nagyböjti énekeket énekeltek, és fekete ruhában jártak, jelképezve, hogy gyászolják a meghalt Jézus Krisztust. Ez alól csak Virágvasárnap volt kivetél, amikor barkát szenteltek annak jelképére, hogy Jézust Jeruzsálembe va1ó bevonulásakor a nép ujjongva pálmaágakkal köszöntötte (a mi vidékünkön nem honos a pálma, ezert a tavasz első "virágát", a barkát szentelik). Majd nagypénteken ugyanaz a tömeg követelte Pilátustól, hogy "Feszítsd meg őt!", és miután Pilátus azt mondta, hogy ő mossa kezeit a tömeg kezeit, a tömeg elvallta, hogy a megfeszítés bűne rájuk és fiaikra szálljon.
Az étkezésben is külön szokás alakult ki. Édesanyám több évben is az ősi szokás szerint tartotta a böjtöt, 40 napig meg tejes ételt sem evett. Később ez a szigorú bojt enyhült. Hétfőn, szerdán és pénteken volt a hústalan nap. Hétfőn és szerdán lehetett tejes ételt enni. Pénteken azt se, mivel Jézust pénteken feszítettek keresztre. Egyik ilyen étel a lecskés bableves. A babot odateszik főzni, bezöldségelik, mikor megfőtt, száraz rántassál berántják, és vízzel gyúrt tésztával találjak, mert pénteken tojassál sem ettek, ez az étel a mai napig a kedvenceim egyike.
A nagyböjt utolsó hete a nagyhét, mindig lázas készülődésben telt el. A húsvét és a termeszét tavaszi megújulása az asszonyokat is munkára serkentette, a házak takarítását, meszelését is elvégeztek, hogy minden tisztán fogadhassa az ünnepet. De nem csak a külsőt, a lelket is tápláltak, hiszen a lelkigyakorlatok ideje is erre az időszakra esik.
Nagycsütörtökön este a hegyen a kondások és csordások tüzet raktak, megfújtak a türtjeiket (tehén szarvabó1 készült

tülök), jelezve, hogy itt a tavasz, elkezdik munkájukat, és az emberek készüljenek, közel a húsvét ünnepe. Ez a kis “koncert” meg ma is a fülembe cseng, ahogyan a nótákat visszavertek a hegyek. Sajnos már hiába megyek haza a falu kihalásával most mar ezek a szokások is lassan kihalnak.
A templomban nagypénteken jelképesen felállítottak Jézus sírját, és a sírbatétel után a legények, (édesapám fiatalkorában a leventék fabó1 készült puskával) őrt álltak a sírnál. Félóránként a díszőrség váltotta egymást éjjel-nappal, mint 2000 evvel ezelőtt Jézus sírjánál. Ilyenkor nem szóltak a harangok, csak kelepeltek, és csak a feltámadás után szólaltak meg újra.

Kolozsvári Tamás: Feltámadás

— oltárkép részlete, Garamszentbenedek, 1427

Nagypénteken a napot az asszonyok a sütéssel kezdték. A szentelni való pászkát sütötték. Gyermekkoromban kb. fel kilósat, szüleim gyermekkorában 5 kg-osat, a gyerekeknek a kis kosárba 10 dkg-osat, mert ők külön erre a célra használt kosárban vitték szentelni az ételt. Ekkor sütöttek a nagypénteki “kontyos”-t is, mely egy fecskefarokra emlékeztető kalács, és a kondás és a csordás kapja ajándékba a legeltetés megkezdéséért.
Szombaton az idő főzessél és tojásfestéssel telt el. Elő kellett készíteni a másnapi ételt a szentelésre. A l0-12 kg füstölt sonkának és kolbásznak idő kellett, míg megfőtt. Ugyanis húsvét első napján nem főztek, és csak szentelt étel volt az ebed.
Édesapámék ezt a szokást a mai napig megtartják.
E nélkül a szokás nélkül nem is lenne igazi a húsvét és hozzátartozik az ünnephez. Ilyenkor az egész család, gyerekek, vők, unokák, dédunokák mind összegyűlünk, és együtt ünnepelünk.
Egyik ilyen jellegzetes étel a “szirik” (sárgatúró). Ezt tejbő1 és tojasbó1 főzik, izésítve sóval, cukorral, vaníliával, mazsolával. Főzés után törlőbe kötik, 1 napig csepegtetik, hogy sajtforma legyen belőle. Kitűnő a főtt sonka melle. A szirik leve pedig nagyon jó üdítő ital.
No és a fő munka, a hímestojás-festés. Hagymahéjjal, füvekkel, festékekkel, és viasszal különböző rajzok alkalmazásával gyönyörű motívumok kerülnek a főtt tojásra. A lányok a kedveseik nevet is ráírták, hogy amikor húsvét másnapján locsolkodni jón, azzal kedveskedjenek neki. Ha egyik évben nem jön, nem kell elkeseredni, türelmesen kell írni minden évben, és a türelem meghozza az eredményt. Rajta lányok, ki lehet próbálni! Ismerek olyat, akinek bejött.
Húsvét vasárnapján hajnali 3 órakor volt mindig a feltámadási istentisztelet, mely minden lelket felmelegített, amikor a harangok ismét zúgtak, és elkezdtek énekelni a reményt adó

éneket:
Föltámadt Krisztus halottaiból, legyőzte halálával a halált, és a sírban levőknek életet ajándékozott.
Délelőtt a nagymisére mindenki szépen leterített kosarakkal érkezett, melyet csak erre a célra használtak. Mi is került a kosárba? Pászka, füstölt sonka, kolbász, szirik, hímes tojass, vaj, só (és egy kis pálinka, mivel ezen a napon csak szenteltet lehetett fogyasztani).
Az én gyermekkoromban már csak kosárban vittek a szentelni-valót. Nagymamától hallottam, hogy amikor ő fiatal volt, a pászkát kemencében kerek cakkos tepsiben sütötték, mely kb. 5 kg-os volt, és ezt külön erre szőtt abroszba kötve az emberek a hátukon batyuként vittek.

Ki milyen gazdag volt, 1-2-3-at vitt. Egyszer nagyapa azt mondta, ő mar csak egyet nem visz, nem szegény ő. Erre nagymamám mind a négyet bekötötte, amit sütött. No akkor cipeld! Mikor hazajött, azt mondta, “Marcsu! Jövőre elég a kosár!” A szomszéd bácsi sem járt jobban. Rakacán a templom hegyen van. Amikor az ételeket a pap megszentelte, mindenki sietve indult haza, mert azt tartottak, hogy aki elsőként ér haza, az lesz a legügyesebb a munkában. Így egymás ellen siettek haza. A szomszéd bácsi sietett, és nem jó1 kötötte meg batyut és eloldódott. A pászkák a hegyről legurulva, gazdájukat otthagyva igyekeztek haza.
Délben az ebédet mindig a ház ura kezdte azzal, hogy a pászkát négy oldalró1 keresztben szegte meg, melynek darabjait a vetési abrosz sarkába kötöttek, hogy a vetés is szent legyen. Az asszony pedig a hímes tojásokat tisztította, és mindegyiket kettévágta. Mindenki a párjával együtt fogyasztotta el a fél-fél tojást. Azt tartottak, hogy ha valahol eltévednek, és arra gondolnak, akivel a húsvéti tojást megettek, akkor kikeverednek pl. az erdőből.
Természetesen mindenki annyit evett a húsvéti sonkából, tojásból és savanyúsagbó1 (melyet csak egyszer egy évben, húsvétkor készítettek), amennyit akart. A savanyúság főtt marha vagy cukorrépa reszeléke, céklával színezve, cukorral,

ecettel, tormával ízesítve, mely az emésztést elősegítette. Különösen nagy szükség volt erre, hiszen a 7 hetes böjt után a sonka elég nehéz étel volt.
Húsvét másnapján a lányok-asszonyok vártak a locsolkodókat. Régen vödör vízzel locsolkodtak (apu ma is, de csak pohárral), hogy meg ne rozsdálljanak a lányok, ma ezt helyettesíti a kölni. A locsolkodás jutalma a festett hímes tojás volt.
Harmadik nap a lányok mentek vissza locsolkodni a fiús hazákhoz. Kit hogy locsoltak meg előző nap, úgy adta vissza. Szép szokás volt, sajnos ma már csak papíron él.

Csirmazné Cservenyák Ilona

A Magyar Kultúra ünnepe

A Magyar Kultúra Napja megünneplésének igénye az 1980-as években fogalmazódott meg. 1989 óta kezdett országosan általánossá válni, hogy minden év január 22-én, a Magyar Himnusz születésnapján ünnepi megemlékezéseket tartunk.